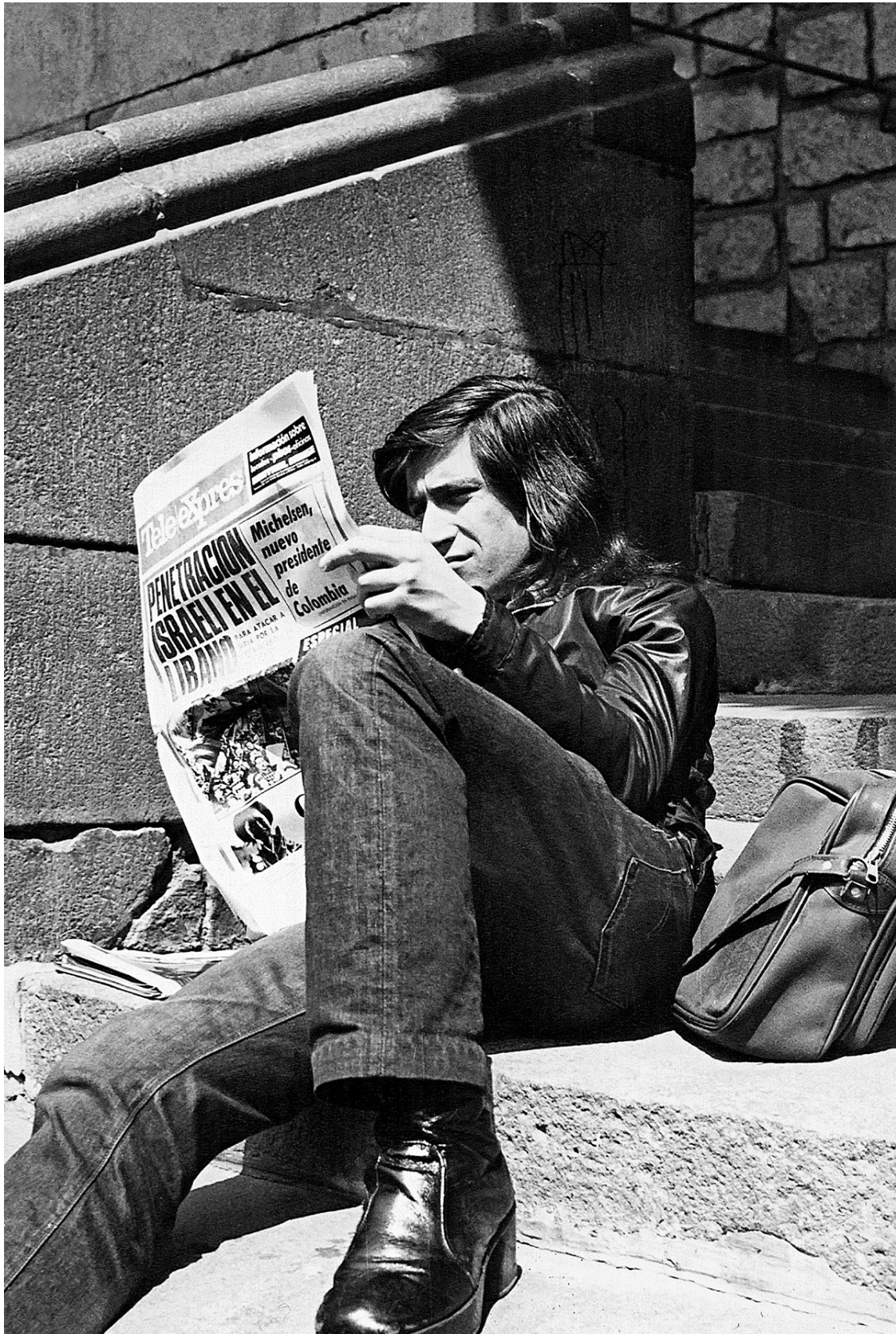

El jo i el joc passat a màquina de Claudi Montaña

El periodista i poeta Josep Maria Ripoll recupera una àmplia selecció d'articles del manresà Claudi Montaña a "Estoy hablando de mi generación. Artículos 1972-1977". Escrits en temps il·lusionats i convulsos, els textos de Montaña retraten amb nervi i personalitat l'underground d'aquells anys.

Claudi Montaña llegint el diari TeleeXpres. Foto: Anna Comas.

Anys setanta. El pas dels seixanta als setanta. L'esperit beatnik dels cinquanta i l'aire hippie dels seixanta com a compromís pendent. Música de rock. Els cants de la commoció. Luc Godard rodant amb els Rolling Stones a *Sympathy for the Devil*. «La caméra dans la rue», sisplau. El *pop* com la lírica estripada d'uns temps que s'obrien a tot. Aires de *free-jazz*, de variacions multiplicades, de canvi i transformació, de notícies enganxades al mig de *collages* d'art i de novel·les i de còmics. David Bowie, l'home de les mil cares. Disfressar-se per ser autèntic. També la prosa. Vestir diferent per bastir temps nous. La sopa del Pop Art. Zeleste i la música Laietana. Jordi Sabatés, Pau Riba i Sisa. *Oh, benvinguts, passeu, passeu* per pàgines que són com cases perquè hi entri tothom. La contracultura de l'*underground* «como forma de supervivencia», que deia un article dedicat a Picarol. De súper VIVÈNCIA, doncs. De vida multiplicada, de dissenys de llibertat. La comuna de la Dharma i més i més companyonia i moltes, moltes, cançons, que parlen d'un, que canten el que llavors passava, el que podia interessar a un jove inquiet. «Están hablando de mi generación», diu Claudi Montañá en un article d'octubre de 1974 a la revista *Nuevo Fotogramas*.

Aquesta és la forma i el fons dels textos de Montañá. El termòmetre de la seva prosa marca blanc sobre negre la febre d'aquells dies. Una febre que l'assalta amb imatges que són com pedres llançades al pou de la ment perquè remoguin l'aigua que hi dormia massa tranquil·la. El moment és recollit amb fidelitat pel jo del periodista manresà, mort als 33 anys, massa jove, massa viu per dir adeu, però massa trist també, segons deien tots els qui el van conèixer. Els textos ens el mostren amb totes les seves forces: extraordinàriament culte, amb capacitat d'anàlisi i de reflexió, sensible? i exaltat. És com si combinés velocitats, com les pel·lícules d'Andy Warhol que ell mateix analitza en un dels articles, rodades a més velocitat de la que són projectades. És com si ho hagués vist tot a càmera lenta, per després tornar-nos-ho a mil per hora. A ritme de concert.

Escriure en present

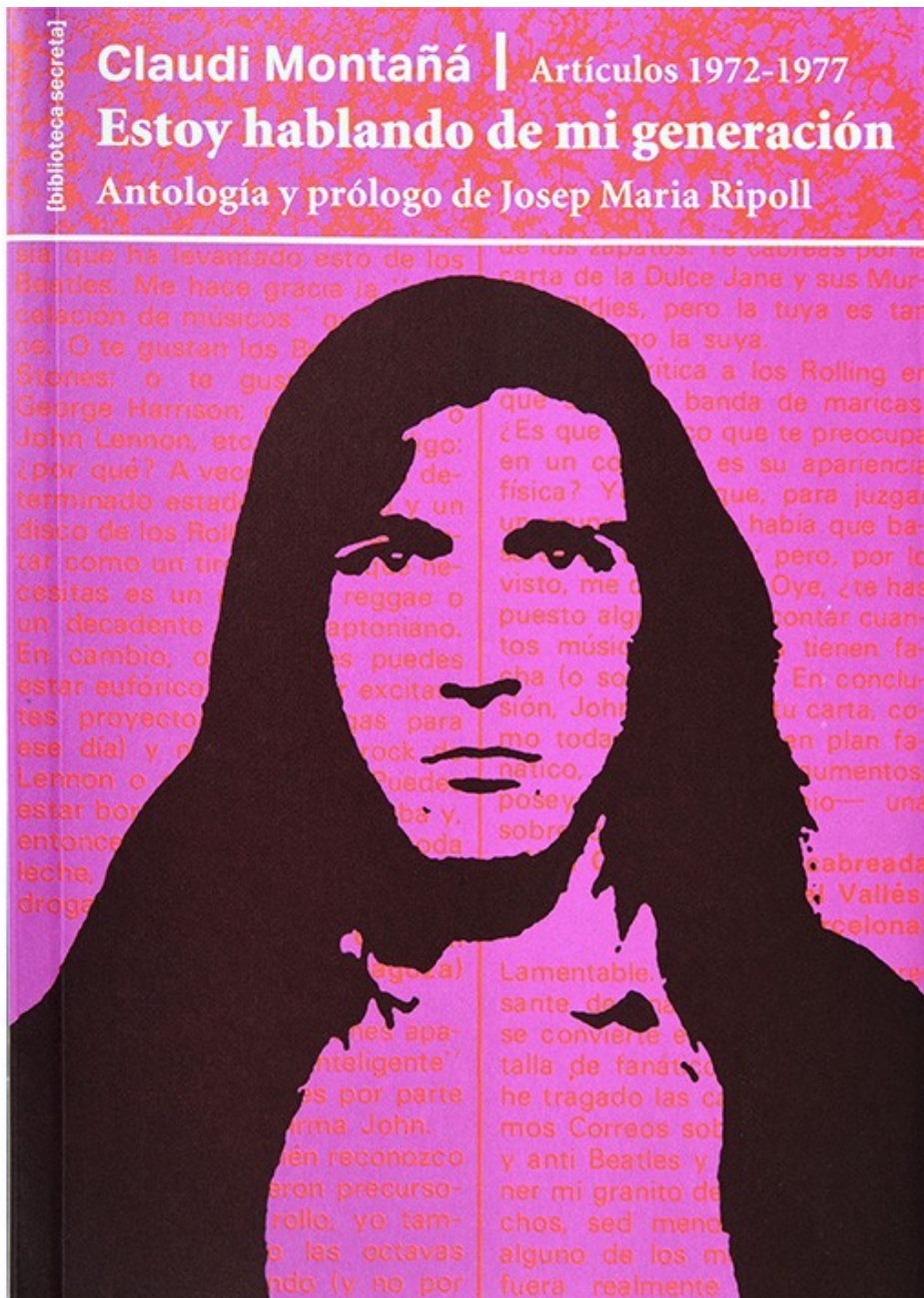
Després de formar-se als anys seixanta en els fòrums de Cineclub Manresa i d'Art Viu, després d'escriure algun text en català al butlletí del Centre Excursionista, a *Presència* i a *Serra D'Or*, Montañá troba la seva pròpia veu a les pàgines de revistes dels anys setanta com *Vibraciones*, *Nuevo Fotogramas*, *Ajoblanco*, *Star* o *El viejo topo*. A les pàgines d'aquestes plataformes de la contracultura més àcrata, hi creix el Claudi Montañá periodista, el Claudi escriptor, a qui hi ha gent que pregunta per què no escriu, però ell els respon que no fa altra cosa, perquè tant ESCRIU en majúscules qui fa llibres com qui fa articles, «porque ya es hora de acabar con estas absurdas diferenciaciones y fijarse de una vez en lo realmente importante: lo escrito».

La seva prosa és una barreja de càmera estenopeica (recol·lectora del que passa per davant seu) i de càmera estereoscòpica (multiplicadora, en cerca de la tridimensionalitat real). Les frases se li desfan com un vestit que de seguida li queda petit, al cos jove i en expansió de la realitat. Els records vitals s'hibriden amb les experiències culturals. «Me recuerdo adolescente buscando en un diccionario la palabra *benzedrina*. Tempraneras enseñanzas de Jack Kerouac en una edición latinoamericana de *On the Road* (páginas pringosas y tapas de virgo remendado con chapuzas de pegamento lmedio), joya compartida por amigos y compañeros. La letra impresa de las novelas de Kerouac me hizo plantear, por primera vez en la vida, si quería ir a alguna parte o simplemente ir... [...] Enlazando con la desmesura de Antonin Artaud, Jacques Vaché o Henri Michaux, muchos escritores *beat* se reían de la vocación de *voyeurs* que tenían Walter Benjamin o Peter Laurie al pretender vivir analíticamente la experiencia de la droga para poder escribir, luego, sobre ella. La única alternativa era lanzarse por la vida a tumba abierta» (pàg. 241-242). Sense por, tot i el perill d'estimar-se.

Als textos de Claudi Montañá, hi ha un fotimer d'informació nova (de fora, a més), hi ha aguda capacitat d'anàlisi i molta personalitat per fer-se-la seva, però hi ha sobretot vivència. Una vivència súper. Pels discos, Frank Zappa, Pink Floyd i Jethro Tull, però també el Gardel que recull el

carrer a cada tango, «un pensamiento triste que se puede bailar». Per les pel·lícules, el cine neorrealista italià, la Nouvelle Vague o el cinema negre nord-americà. I, per descomptat, per pel·lícules amb música com *Zabriskie Point*, de Michelangelo Antonioni i banda sonora de Pink Floyd, el 1970. A escoltar una i altra vegada el *Ummagumma* de la banda s'ajunta una colla en un pis (el carrer adormit, la trobada festiva i màgica), i la crònica al·lucinada d'aquella vetllada la recrea el Claudi al número 4 de *Vibraciones*. Eren petits oasis. Miratges al desert d'aquells anys.

Però ningú és profeta a casa. I aquí per partida triple. Claudi Montaña porta 45 anys oblidat pel periodisme català, pel periodisme musical i per nosaltres, a Manresa, malgrat que entre finals dels anys seixanta i la primeria dels setanta va ser-ne una figura destacada. Als anys noranta ja no es parlava d'ell. Recordo una sola vegada sortint en conversa amb el Lluís Calderer, company seu a Cineclub Manresa i a Art Viu, de formació similar pel cinema que Montaña destaca (Godard, Antonioni, Fellini), la música que no és de rock (Claudi esmenta Vivaldi, Händel, Mozart, el venecià Albinoni, el compositor finès Jean Sibelius, el juganer i avantguardista Erik Satie, entre gent que també escolta) o referències literàries com Cesare Pavese i Gabriel Ferrater, tots dos morts per suïcidi. El Lluís l'havia conegut bé, el Claudi, però en referir-s'hi recordo sobretot el silenci, la constatació d'un buit, una angoixada llavor de desencant, malgrat la capacitat d'il·lusionar-se que també (que tan bé!) destaquen aquests textos, crònica alhora d'una mort anunciada. Potser a Manresa el silenci provenia d'aquí. De la sensació d'haver-ho vist venir i no haver-hi pogut fer res. El company caigut.

Biblioteca Secreta

Sort del noi que es va enamorar d'aquests textos, quan els llegia d'adolescent. Sort de Josep Maria Ripoll, que duia anys volent recuperar-los. I estenguem les gràcies a David Castillo i la seva Biblioteca Secreta (Ajuntament de Barcelona), que fan per recuperar la veu espoliada d'una generació amb el ritme punxat a la vena. «¡Se ha acabado el disco! ¡Qué puta! Dejad, dejad, yo lo cambio. ¿Qué pongo? A ver: ¿rollo?, ¿marcha?, ¿rollo?: vale... *Red*, de King Crimson, ¿OK?, la cara de *Starless*... Testamento musical de los Crimson, cuando Fripp se enrolló con los dinosaurios y las pequeñas unidades. ¿Fuiste a verles tú? ¿Y tú? (...y nadie más que tú y tú y tú...). ¿Qué decía...? ¡Ah..., sí! Me dejaron acojonado, os lo juro; fue demasiado... ¡Qué fueerte...! Recuerdo azul y dos horas alucinando. Creo que es el concierto (¡Gracias, Gay!) que

más me ha... digamos... impresionado. Escucha, escucha... Ahora viene *Starless*... La suavidad, lenta y melancólica, de quien entra a despedirse de sus amigos. Un nudo en la garganta. Sientes golpes en la mente, secos, sordos. El fustigar de gruesas cadenas. Cerrados los ojos, temblor áspero, sin una palabra alzas el puño: ¿dónde está la salida? (Tangerine Dream: *Stratosfear*, su último disco). Basta que mueva la mano para que todo cambie de color». Així canta Claudi Montaña el seu comiat de *Vibraciones* (pàg. 255-256).

I, malgrat tot, el desencant. Aquest darrer text de *Vibraciones* el tanca amb versos de Baudelaire: «*Bientôt nous plongerons dans les froides ténèbres; / adieu, vive clarté de nos étés trop courts! / J'entends déjà tomber avec des chocs funèbres / le bois retentissant sur le pavé des cours*». Montaña va morir el setembre de 1977. Poc després de les primeres eleccions democràtiques. Just el mateix mes de l'atemptat a la revista *El Paps* (hi havia col·laborat amb el nom de Pigasus). Just en aquell moment de Transició i transaccions, quan ell? no va transigir. Tot plegat recorda molt i molt els versos d'aquell poema de Brecht que Lluís Calderer va escollir per a l'homenatge a Art Viu dels anys noranta. *Als qui vindran*. Trobo que fa al cas. Per això, als qui ens van obrir el camí, gràcies.

Picardol, el "underground" como forma de supervivencia. by Claudi Montaña

Hace unos días apareció en un periódico vespertino un reportaje sobre la Barcelona "under", cuyas imágenes está plasmando Paco Betriu en su actual film "La furia española". Me une una buena amistad con Betriu: juntos hemos recorrido las calles oscuras del Distrito V. Las calles de las que la gente siente vergüenza de decir su nombre. Hemos recorrido la Barcelona del bocadillo de queso o chorizo. Visto y revisto la actuación de "La Niña de Vallecas" en la "Bodega Apolo". La Barcelona del Paralelo venido a menos. Venido a menos como muchas señoras de la parte baja del Ensanche, que alquilan destaraladas habitaciones en enormes pisos a estudiantes pobres o novatos. Espero que esta Barcelona que Paco y yo amamos quede reflejada en su película. Lo espero y lo deseo...

Pero, junto a ésta, hay otra Barcelona "under". Una Barcelona de pelo largo y vestimentas poco convencionales. Una Barcelona joven de profesiones indefinidas y de creatividad arrolladora. Que algún día saldrá a la calle con su grito de libertad y alegría. Que algún día descubrirá —como lo hicieron en mayo del 68 los estudiantes franceses— que bajo el asfalto está la playa y, a lo lejos, en el difuso horizonte de gases y polución el verde y azul, el mar y la montaña, combinan su esplendor. Su esplendor arco iris...

NOUS SOMMES TOUS DES "INDESIRABLES"

(Mayo 68. Beaux-Arts)

En cualquier lugar de Barcelona te lo puedes encontrar. Se llama Salvador, pero le llaman "Picardol". El está siempre donde pasan cosas. En esta sociedad idiotizada por la televisión-el trabajo-el consumo-la televisión-la publicidad-el consumo-el trabajo-la televisión. En esta sociedad con caparazón de caracol, encerrada en sus limitaciones concéntricas de ceguera, mutismo y sordera, Picardol es un personaje vivo. Donde él está pasan cosas, porque él mismo las provoca con su presencia, con sus posters, con sus medallones y adhesivos, con sus camisetas con sus revistas bajo el brazo...

— Para mí la venta subterránea es una necesidad, como el beber, el dormir o alimentarme... ¿Por qué no intento vender por los canales llamados "normales"? Mira, pues porque estoy hasta los... de managers, intermediarios y chupasangres de todo tipo. Estoy cabreado y hasta las mismas narices de todo este tinglado. Ahora, si me equivoco, me equivoco yo. Y ya está...

"L'ACTE INSTITUTE LA CONSCIENCE"

(Mayo 68. Escalier C. 1.er ét. Nanterre)

— Por otra parte, la venta ambulante me da la oportunidad de conocer a gente. Hoy está todo muy deshumanizado... Con la excusa de vender cosas te puedes "enrollar" y comunicarte con la gente. De verdad que hallo muchas satisfacciones a nivel personal. Desde mi punto de vista es mucho más interesante el contacto que puedas establecer así con la gente, que limitarte a vender las cosas (o peor aún: darlas a vender) sin saber a quién se las vendes.

